

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом
свечем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи
лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете
оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића.
Администрација „Заставе“ налази се у кући где
је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Зашто није сазван наш на- родни црквени сабор?

Будимпешта, 28. августа.

У овдашњим листовима прочитао сам вест, како је саборски одбор оптужио патријарха Георгија, да је проневерио веће своте народно црквеног новца. А сад недавно је позван патријарх Георгије, по налогу министра председника Векерле а да поднесе у закианом року све списе који се односе на ту ствар.

Испитивао сам шта је управо у ствари с овом вешћу и дознао сам ово: Та се ствар вуче још из 1903. године. Тада је ревизор народних фондова, Чедо Мијатовић изнео извештај саборском одбору, из кога је изашло, да би патријарх Георгије требао да врати народним фондовима још неких 80 хиљада круна, осим оног што је већ вратио.

Саборски одбор изаслао је пододбор да прегледа тај извештај и сравни га са књигама. Тај пододбор је установио да је извештај ревизоров тачан. Патријарх Георгије тражио је да се и њему даде тај извештај на проучење, јер не може од ока да даде своје примедбе. Саборски је одбор то учинио.

После дужег опомињања, патријарх Георгије је одговорио, да је та ствар већ застарела. А иначе је све оно било са знањем и дозволом старог саборског одбора.

Ово је у ствари. Напомињем још, да данашњи саборски одбор није ником тужио патријарха Георгија. Влада је сазнала за ту ствар из записника саборског одбора, који јој се шаље на основу права државног надзора.

Министар-председник није могао да разуме из записника шта је и како је, те је затражио од патријарха извештај у тој ствари.

Оволико сам могао разабрати. Али се поговара у обавештеним круговима и то, да је због тога изостао сазив сабора у октобру месецу. Је ли то тако не знам, али је сигурно да је сабора требало бити 2. (15) октобра, а сад га већ не може бити у то време. Када ће сабор бити сазван о томе се у овај мах не може ништа дознати.

Ми не разумемо што се због овог одгађа сабор. Као да сабор не би могао извести већ једаред на чисто ствар и са патријархом Георгијем и као да то нерешено питање смета сазиву сабора.

Крвави судар у Реци.

У вечерњем броју „Заставе“ саопштили смо брвојав који је дошао преко Пеште о крвавом судару, који се збио у уторак на ноћ у Реци. Будимпештански листови доносе о томе опширније извештаје. Како са дру-

ге стране нема још никаквих вести, донећемо шта они веле о том жалосном догађају. Чешки и далматински соколаши њих 700 на броју стигли су у уторак у вече у Реку. Грађанство Реке било је у великом броју изишло на станицу, јер се по вароши већ унапред распростирио био глас, да ће соколаши демонстрирати против речких Мађара. И полиција је изишла била у великом броју. Чим су се соколаши постројили у ред, четир по четир, и спремили да под хрватском заставом и са музиком уђу у варош, полицијски капетан Долдани, повлао је вође соколаша, да увију соколске заставе и без музике, да оду према морској обали. Соколисте су се опирале томе и хтели да четир по четир прођу кроз варош. Чим су се кренули са станице, велика маса света пре пречила им је пут, и почела звиждати и исмевати соколаше. Тада се из редова соколста ваорио прасак једног револверског метка у ветар, да би светину поплашио. Дошло је до гужве и полиција је оба табора једва раставила. Соколашима је било заповеђено да са станице право иду на морску обалу и укрцају у лађе које су на њих чекале. Кад су дошли до средине вароши на Адамићев трг, овај је био препун света и ту се сукобише са масом која је ишла са станице и са којом су већ имали борбе. Соколисте су певале хрватске песме и ову песму која се свршује са речима: Мађарима штрик за врат. Ту је отпочела туча. У кафани на Адамић тргу за час је све било изврнуто и порушено. Више соколста је пуцало из револвера. Један метак је у главу погодио млађег брата уредника Супила, који је однесен одмах у болницу. Има много рањених. Како полиција није била довољно јака да успостави ред, изруковао је један батаљон Јелачаћевог пука, а одмах за тим сва домобранска војска, што је у Реци. Соколисте су се после борбе укрцали на своје бродове „Саломе“ и „Данијел Ерне“. Ту су хтели да сачекају своје другове, које је полиција била одвела у затвор. Кад их и допоноћи нису могли дочекати, они су отпутовали. — По врши крстаре војне и полицијске патроле. —

Тако представљају будимпештански листови ту ствар. Већ и по том извештају види се, да је грађанство изишло било да демонстрира против соколста. Масу је без сумње морала раздражити она по свој вароши у напред пронесена вест, да ће соколаши демонстрирати против Мађара и речког грађанства, које су махом Талијанаше. Кад стигну и вести с друге стране онда ће се тек тачно оценити овај жалостан догађај.

Немци нас потискују.

Путинци, 21. августа 1906.

У прошли понедељак 14. августа обављен је избор опћинског заступства у нашој опћини. Некада је ово наше село било чисто српско место, али откако је почео германски драгг, претекоше нас Немци, а ми безазлени, нехатни, процепцаје и лакоми испродавасмо наше добре земље Швабама, те су сад они у великој већини, те се наше село и не зове више „Путинци“, него по швапском де белом изговору „Бутинце“. Али је до сад увек у опћинском одбору седело 6 наших, а 6 њиних одборника. Па тако и сад пред избор договорисмо се с њима и углавном, али нас Немци превареше, те бише сами Немци изабрани. Зато пангермански лист „Дјачес Фолксблат“ у Руми доноси јуче, да су пангерманци драгговци при избору код нас однели сјајну победу. Против коме сјајају победу? Ми смо држали погодбе као што је и до сад било, али лукави, неправедни насртљиви и грамзиви Шваба не држи сз погодбе. Па још њихов листић вели, да је резултат избора проглашен у велико задовољство свих бирача. Инф мија, безобразлук швапски.

Ми смо проти том избору предали на жупанијску област ову притужбу: Прво, одређен је кратак рок за проглашење, да ће 14. августа т. г. избор бити; па није по свим улицама ни проглашено било, него само пред опћинском кућом. Сад је највеће радно доба, вршидба у највећем јеку, сваки се брине да доврши посао и да поспремлетину па није сваки ни чуо ни знао да ће бити избор. Кад није до сада обављен био, могло се још који дан причекати док се смири летина.

Друго, трајање избора одређено је кратко, од 9 до 11 сати пре подне. Ми бирамо 12 одборника, па је требало одредити да избор траје од 9 сати пре подне бар до 4 сата после подне. Многи бирачи, који нису знали да је у понедељак избор, па кад су тога дана пре подне чули да се избор обавља, дошли су после подне с рада да гласају, али је касно било, већ није никог ни било код опћине а неки су дошли још до подне између једанаест и дванаест сати али им је изасланик краљевске котарске области рекао да је избор већ закључен па не могу гласати. Избор једног или два жупанијска скупштинара траје од 9 сати пре подне до 4 сата по подне, дакле 7 сати па се поверенство не смаје ни куд маћи а за избор 12 опћинских одборника, целог опћинског заступства, одређено беше само 2 сата. То је несекладно, неконсеквентно.

Изборна листина не ваља. Опћина која броји преко хиљаду душа да имаде само 67 би-

рача! То не може бити. То не ваља. У листини нису пописани сви бирачи. Нас има 71 који нисмо у листини. Томе је крив сам опћински биљежник Деврња. Кад се бира народни заступник а он сваком великоама право гласа па пази да сваки на избор дође и да гласује за кандидата народне странке, чува сваког изборника да неби отишао у противни табор а сад кад је избор опћинског заступства, сада не каже ником ко има право гласа и не тера га на гласање, још га задржава да не иде велећи, да нема гласа. А зашто да нема гласа? За народног заступника има а за опћинске заступнике нема!

Но најгоре сад долази. У опћинско заступство изабрани су сами Немци, 11 Немаца и 1 Србин. То је срамота. И тај један Србин захвалио је одма, па не буду сами пангермани да им не кваре хармонију насртљивачку, драгговачку. У Путинци има 500 Срба а 800 Немаца, па Срби староседиоци да немају у опћинском већу свога заступника. До сад је било половина Срба а половина Немаца а сад сами Немци пангерманци. Но и сад смо ми углавном с њима да и од сад буде 6 Срба и 6 Немаца а гле како нас Немци преварише. (То су Радићени „мирни, добри наши Немци!“ Пр. ур. „З“.)

Било је некад време кад су они били у мањини па их ми пустили и допустили им да у већу буде њих 6 а нас 6, а гле сад све сами пангерманци. Па сад ће одбор бирати начелника па ће и начелник бити Немац а ми им покљањемо и биљежника Деврњу, јер је и он њин. Па ако је и котарска област њихова а лако може бити и то, јер ми Срби немамо никакве користи од чиновника ни од великих ни од малих. Пангерманство, драгг и њихово дивљаштво, убиће сељаштво. Уватише нас с нашег нехата баш за очи. О ми Срби на свом огњишту!

Исељавање из Угарске.

Угарски министар унутарњих послова гроф Андраши, чим је заузео свој положај одмах је био наложио свима муниципалјама, да му пошаље бројне податке о исељавању народа. Та бројни податка односе се на време од 1. јануара до 31. августа о. г. и они на жалост сведоче, да се народ и у јеку радног доба у Угарској, све више сели из ње. Из арадске жупаније иселило се од 1. јан. до 31. августа 2714 особа; из барањске 2820; из бекчске 2671; из берешке 2178; из брашовске 2114; из чанадске 2552; из хајдушке 761; из хуњадске 2136; из њитранске 1780; из мурешке 2841; из турчанске 2637; из тоданске 2535; из залашке 1757; из земпчанске 2911. —

Овде нису све жупаније, осим тога овде су наведени само они који су се иселили са редовним пасошем, а колики је број оних који су отишли без или са лажним пасошем. — Но и сами овде званични бројни податци све доче, да исељавање из Угарске из дана у дан све јаче расте

Бугарске и грчке чете у Македонији.

У драмском санджаку (солунски вилајет), у перечанској општини, једна омања грчка чета напала је на кућу тамошњег бугарског кмета. Пошто је осрамотила жене и децу, домаћина убила и кућу опљачкала, чета је умакла. Турска војска, која је касно на лице места стигла, упути се за овом у потеру, но на путу наиђе на једну бугарску чету од осам момака, опколи је и на предају повове. Чета је покушала да умакне и кад није успела, преда се, одакле је спроведена у драмски затвор.

Оружање Турске.

Турска се оружја; нарочито прикупља војне чете у Македонији. У срезовима првог и другог војног корпуса, чија су стална седишта у Једренима и Солуну, позване су под ваставе 4 дивизије (64 батаљона) и лаза. И за пограничне страже саване су војне чете под ваставе. Полузванични извештаји турски веде, како порта нема ратоборних смерова и немисли никаког да нападне. У последњем министарском савету турске владе учињене су само све потребне мере и припреме за случај ако би Бугарска што изазвала. Војна управа турске војске доавана је, да учини све припреме, које одговарају брзом наоружењу од стране Бугарске

Слога Срба и Хрвата и др. Јозуа Франк.

Од једног српског сокола добијамо ове редове: Кроз Загреб смо ми Срби из Хрватске и Славоније ишли одмах иза Душановаца. Пред станом дра Јозуа Франка била се упоредила једна група одушевљених Хрвата напредњака, а друга пред чивутском синагогом. И кад смо пролазили ми Срби из Хрватске и Славоније, обе те групе одушевљено су стале клицати: „Живио браћо Срби, без вас се у Хрватској не може ништа“. Гледао сам тада добро на проворе дра Јозуа Франка, хоћу ли га угледати. И доиста др. Јозуа Франк је на те речи поздрављао махањем свог шешира. Ту слику никад нећу заборавити и дуго сам размишљао, да ли је то др. Јозуа чинио из беса или из страха — Заиста је то свакога изненадити морало, кад су преко поште стизале у Карловце и другде многе франковачке поруке да Срби не долазе под својом ваставом у Загреб, јер ће страдати. Но српски соколи нису се дали застрашити, они су под својом ваставом отишли. Да се није др. Јозуа у једном тренутком магновењу разведрио мало, те се поклонно соколаш кој смелости, српској вастави и

идеји слоге Срба и Хрвата? — Загонетно је то свакако.

„Хрватско Право“ прича телићима.

За свескокошког слета Франковци бише страшивица, да ивазову септембар од прије четири године. Морали су много прожидирати. Један дио тога вири из ове приче — телићима:

„Вриједно је истакнути, како је, док је поворка кретала, општинско својим значајним муком (хутањем) показивало онима, који се зову Срби а у Хрватској су рођени, што мисли о том „Србству“, док је Србијанце из Србије (јер по науку Јозуину име Србијанаца и другдје) поздрављало као и све остале госте. На мјестима се паче клицало: „Живио прави Срби!“, да се даде значење разлици од наших т. зв. Срба.

Уједно припомињемо, да ова т. зв. Срби из Хрватске имају захвалити само Србијанцем из Србије, да су пригодом ове славе могли прокријумчарити ваставу краљевине Србије, којој нема мјеста у Хрватској ни по закону ни по каквом праву. Гости из Србије, посве је наравски, да су под својом ваставом дошли к нама као и ми други к својима“.

Телићи ће сад задовољно гладити брџ, ову причу уврстити у франковску збирку чивутске обране хрватских идеала.

Муслиманска штампа у Русији

Читамо у црногорској „Уставности“: Наслов звони мало чудновато: Муслиманска штампа у православној Русији. Али је та штампа последњих година тамо врло напредовала. Како један стручни лист јавља, у Русији изилази годишње велики број књига на татарском, туркестанском, арапском, персијском и турском језику. Број таквих књига креће се између 300—400 дела годишње. То значи, просечно узето, да у Русији свакога дана изиђе по једна књига на којем од муслиманских језика. — Те се књиге већином штампају у Кавану, увек у великим издањима до 200.000 примерака, па их пуштају у промет нарочито муслимански књижевари или их издавачи шаљу непосредно у Туркестан, на Крим, на Кавказ и т. д. Најмање је до сада развијено муслиманско новинарство. Свега изилазе три листа: један на Криму, други у Кавану под натписом „Тумач“ и трећи у Туркестану „Домаће Новине“

Азачка тамница.

У београдском листу „Југословенска Унија“, органу неослобођеног Орпства, читамо из Бава Луке чланака, у којем се описује нека гробна кула, која се доиста може назвати азачком тамницом. Ево шта се вели о тој кули:

У окружном мјесту а на самој личној граници у Бихаћу, постоји и дан данас једна кула у непосредној близини окружне области, а из Диоклецијанова времена. Иста та кула видана је од камена тесаника, висока је 18 метара, и садржи у себи 5 спратова. За вријеме турске управе

није употребљивана ни зашто друго, него за сјено и сламу за пашине коње. Окупацијона влада, одмах одабрала је ову кулу, те је у исту затварала политичке кривце, који су у вријеме окупације денунцирани, те су двојица сиромаха у истој и преминула. У истој тој кули затварани, под истрагу стрпани људи оболели су у години 1905. од скорбута морска болест, то је од велике влаге. Десет радника оног истог Штембајаа који босанске шуме утамани, а које су пронашли политичке власти, као вође онијех шест хиљада радника што су због прениске плаће тражећи повећање плаће штрајковали по Спасов дану ове године, затворио је Бихачки окружни суд у ту исту кулу. По дану смештени су ти несретници у најгорње собе, где им и мозак узаври од сунца, а по ноћи затворени су у подземне магаче, гдје их мем бије. Пошто су толико ослабили, да једва што се могу мицати, не одводе се у окружни суд на пресудување, него судија истражитељ долази у кулу и пресудувава их, само, да народ не види, како су оболели.

ЛИСТАК.

Тестамент.

— Никола Јежов. —

Када је испратио госте и још неколико пута чуо како га уверавају да се вара, кад мисли да је озбиљно болестан, Степан Максимовић уђе у своју собу, седи на диван, са лица му нестале радости, а равали се туга. Глава га је јако болела, а тело му је тресла грозница. Ево већ подруг године како се лечи од те потајне грознице, од мигрене и малокрвности, па све узаман. Колико је била озбиљна болест (Степана Максимовић, не зна се, али он је држао, да се не може излечити и са страхом очекивао је смрт. Још у младости је био сујеверан и неповерљив, а сада је већ ишао у крајности: бојао се тужних снова, погребња, веровао је и не веровао, молио се Богу, лечио се алопатијом и хомеопатијом и равним симпатетичним лековима. Ово га је већма трошило него најјача болест и Степан Максимовић сваке недеље био је све слабији.

Тако убеђен да му се смрт приближује, послао је у дубини душе своје прави мученик, а о томе нико није ни слутно од његових познаника. Када је Степан Максимовић говорио коме о својој болести, свако му је рекао: а, проћиће то, ни брига вас. Али је тада Степан Максимовић рекао сам у себи: та тако увек теше болеснике који немају наде!

Али је Степан Максимовић и даље радио своје послове био је чиновник друштва за осигуравање, и сваки дан је тачно одлазио у управу. И баш за то нико му и не хтеде веровати да је озбиљно болестан. Али му је посао тешко падао. Није га могао напустити, јер је од њега живео. Када је долазио кући, чим је ручао без икакве сласти, одма је исписивао тискалице за осигуравање, а то му је опет доносило тридесет до четрдесет рубаља. Када би најпосле легао да спава, био је изнурен као жена после после порођаја: болела га је свака кошчица, груди, леђа, бокви су га сврбели, беше му ало, језио се, речју, није био ни зашта. Најбољег лека за старије људе — сна није имао! мрачне мисли не даваху му да спава, да се одмара.

Доцне би заспао Степан Макси-

мовић, а мучне је снова имао, као да му се исецају из тела сваки бол, али га ипак не знају да излече. И Степан Максимовић, стење под замислином ланцетом (хируршки нож), трза се из сна вичући, а сузе му нависру. Или види у сну покојну жену своју, — одма се тргне иза сна нека необична бољевна радост обузма га свега, па када се освести и види да је то само сан био, почне плакати — тихо и потмуло варије се у душеке, да га не би чула како јеца, деца његова у другој соби. Печна и Лизачка.

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Отигли 24 августа.

Увреда конаула.

Веч. Чим су дознали у Бечу, да је конзул Кучера нападнут, одмах је влада ватражила од румунске владе вадивољење.

Преговори између Србије и Аустрије.

Веч. Српска влада ће водбечке владе настојати да се продуже преговори о трговачком уговору на праведној основи за обе стране.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 5. септ. 1906. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве калконе 11 кр. 90 п. до 12 кр. 05 п.
Раж средње калконе 11 кр. 80 п. до 11 кр. 90 п.
Јечам за храму 11 кр. 80 пот. до 11 кр. 90 пот.
Јечам за кување пива 11 кр. 70 п. до 11 кр. 95 п.
Зоб прве калконе 13 кр. 50 п. до 13 кр. 70 п.
Зоб средње калконе 13 кр. 50 п. до 13 кр. 70 п.
Кукуруз домаћи 11 кр. 90 пот. до 12 кр. 05 п.

Термини

Жито за октобар 14 кр. 10 п. до 14 кр. 12 п.
Жито за април 1907. 14 кр. 74 п. до 14 кр. 76 п.
Раж за октобар 12 кр. 14 п. до 12 кр. 16 пот.
Раж за април 1907. 12 кр. 41 п. до 12 кр. 66 п.
Кукуруз за мај 1907. г. 10 кр. 12 п. до 10 кр. 14 п.

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И КОЛОНИЈАЛА

ЈОВАНА ПОПОВИЋА

У ПАНЧЕВ

потребује једног старијег помоћника с лепим рукописом, који осим српски још немачки и мађарски говори.

Г. 1161 1—2

СВБ

ШКОЛСКЕ КЊИГЕ

И САВ

ПИСАЋИ ПРИБОР И Т. Д.

вајбрже и најтачније

одправља

књижевара

Ј. Станковића

ПРИЈЕ

Станковић и Марковић

Нови Сад, Ujvidék.

Г. 1139 2—5